

KEVIN CROSSLEY-HOLLAND

geïllustreerd door JEFFREY ALAN LOVE

NOORSE SAGEN

VOORBIJ DE
REGENBOOGBRUG

LEMNISCAAT

Be[👑]d
met een
Zilveren
Penseel
2021

**DE GAVE VAN
DE POËZIE**

---

*Wie is nog zeker van het leven
na zijn laatste ademtocht?*

De jongen staarde omhoog, naar het lichtende vuur in de noordelijke nachthemel, en zag hoe het steeds weer van vorm veranderde – draken en speren en groene vlammen en waarschuwingen. Toen dwaalde zijn blik naar de walmende duivelspoel en de zwarte grond eromheen, een braakliggende, kreunende woestenis. Hij keek naar de stoom die uit de gebarsten aarde spoot en in hoge kolommen oprees naar Asgard.

Hij wist dat het er wemelde van de geesten. Hoe kon het ook anders met zo'n verleden vol vetes en bloedvergieten, en met al die haastig gedolven graven en verzwegen woorden en gebeden, en niet te vergeten de verborgen schatten... In nachten als deze, als de geesten ronddoelden, kwam er weinig van slapen.

De jongen wist dat de trollen ook op pad waren, net zoals de dwergen en de spoken. Je kon ze alleen niet zien, tenzij ze dat natuurlijk wilden. En hij wist dat zelfs de goden en godinnen af konden dalen naar Midgard omdat ze iemand wilden straffen of belonen, of het eeuwige leven wilden geven in het hemelrijk Asgard. Of ze waren op weg naar de grote oceaan die Midgard omsloot of naar de bergen om een ijsreus of rotsreus te bezoeken, of naar het schimmige Niflheim, negen dagen noordwaarts en neerwaarts vanuit Midgard, waar Hel de scepter zwaaide over de doden.

De jongen heette Aran en hij wist dat de negen werelden prachtig en gruwelijk tegelijk waren.

Die jongen was ik.

...

Ik woonde met mijn vader en moeder en mijn zusje Helga op een groene uitloper aan de voet van een heuvel. Als ik omhoogklom, kon ik de witte beenderen van de heuvel zien op de plekken waar de grond was uitgedroogd en weggeslagen.

Vanaf de top keek ik uit over de bergen die zich aan de horizon uitstrekten, en leken op het lichaam van een slapende reus. Maar soms stak er een zandstorm op die mijn wereld vertroebelde. Zelfs in mijn hoofd wervelden mijn gedachten dan alle kanten op.

Ik kan het nog steeds horen – het fluitende suizen van het groepje berken naast onze boerderij. En als het stof dan ging liggen en ik in mijn ogen wreef, zag ik hoe ze zichzelf weer ontdekten, rank en slank en zilver.

Soms kwam onze vriend Halldor langs, dan leefde ik pas echt op. Hij woonde verderop in zijn boerderij en hij scheen een verre neef van ons te zijn, al was dat niet zo vreemd, omdat zo'n beetje iedereen hier op IJsland familie is van elkaar.

Halldor was natuurlijk niet zo goed als de grote dichter Gunnar, van wie wordt beweerd dat hij met zijn tenen zijn harp kon laten zingen en giftige slangen kon bezweren, en het lukte hem ook niet de houten mokken en borden op de eettafel te laten dansen. Maar toch klopte mijn hart sneller als hij bij onze haard ging zitten en zijn leren tas opende om zijn lier te pakken.

En als hij begon te zingen, te zingen en te vertellen met die warme stem van hem... Als hij zijn eigen verzen liet horen over helden en geliefden, krijgers en gedaantewisselaars en de schimmen die ons omringden, vlamde er een heftig, huiverend verlangen door me heen.

Dankzij Halldor wist ik dat elke waterval een levende ziel bezat, net zoals elke rookpluim en de hoog opspuitende stoom, en zoals elke lijsterbes, elk berkenblad, elke judaspenning en elke wilde orchidee. Ze leefden allemaal en ik deelde hun leven en hun dromen.

Toen ik klein was, wilde ik net zo worden als Halldor, en ik zei tegen hem dat ik een dichter wilde zijn en de regels van de dichtkunst wilde leren.

‘De god Bragi heeft ze mij geleerd,’ zei hij, ‘want zijn kennis huist in elke dichter, en als hij dat wil, zal ik ze doorgeven aan jou.’

Maar! Tegen de tijd dat ik elf was, begon de heldere wereld waarin ik leefde... op de een of andere manier begon die te vervagen, zoals een stralende dag haar glans al kan verliezen nog voor de zon achter de horizon verdwijnt.

De seizoenen verstreken, en mijn vader gaf me steeds meer te doen op onze boerderij. Ik leerde de schapen te scheren. Ik leerde te zeisen en het gras te keren en te kuilen, en ik herstelde de stenen muren die de vossen en beren uit onze velden vol gerst en haver moesten weren. En zodra de Eiertijd aanbrak liep ik naar de zee, naar de klapperende, krijgende kliffen, en kwam terug met manden vol eieren.

Al deze dingen leerde ik, maar eigenlijk hield ik me vooral bezig met mezelf en met mijn veranderende lichaam, en met de meisjes – ah! meisjes – en met een hele massa onzin over de kosmos en de zonde, de liefde en de tijd.

Vaak voelde ik me moe. Zo moe. Al ik niet weg hoefde om op het land te werken, strekte ik me het liefst uit in het gras bij de vuurplaats.

Mijn moeder mopperde maar begreep me ook.

Halldor zagen we in die dagen niet zo vaak meer, deels omdat hij beide benen had gebroken toen zijn paard hem eens afwierp, breuken die nooit goed waren geheeld en hem veel pijn bezorgden; maar deels lag het denk ik ook aan mij, omdat ik er niet langer zo happig op was om dingen van hem te leren en hem nauwelijks meer iets vroeg.

Maar toch... zodra hij op zijn lier tokkelde en begon te zingen, veranderden zijn verzen en verhalen in stapstenen; ze voerden me terug en wakkerden het oude vuur weer aan.

Toen stierf Halldor. Op een dag greep hij naar zijn hart en schreeuwde het uit; hij stierf voor hij me de geheimen van de dichtkunst had kunnen bijbrengen.

De god Bragi heeft ze mij geleerd... en als hij dat wil, zal ik ze doorgeven aan jou.

Het was alsof een deel van mij met Halldor was verdwenen. Maar ik voelde ook dat ik, juist omdat hij er niet meer was, des te meer zou moeten leven, voor mezelf en voor alles en iedereen.

Met z'n allen gingen we naar Halldors boerderij, waar hij door zijn familie werd begraven. De hele streek groepte rond zijn graf. We vertelden wat we over hem wisten, haalden herinneringen op aan de dingen die hij zei, en we lachten en huilden. We bewezen hem de laatste eer.

En toen wilde ik nog maar één ding: ik wilde mijn eigen lofzang op Halldor maken, ook al had hij me nooit de regels van de dichtkunst uitgelegd.

De begrafenisgasten dropen af. Ze verdwenen in alle richtingen, noord en oost, zuid en west. De sterren ontstaken hun lichten en de leeuw sprong door de hemel. Ik zei tegen mijn vader en moeder en Helga dat ze vast konden gaan.

Ik spreidde mijn jas uit over het vochtige gras naast Halldors graf en ging erop liggen. En terwijl ik naar woorden zocht, woorden die Halldor recht zouden doen, dommelde ik weg.

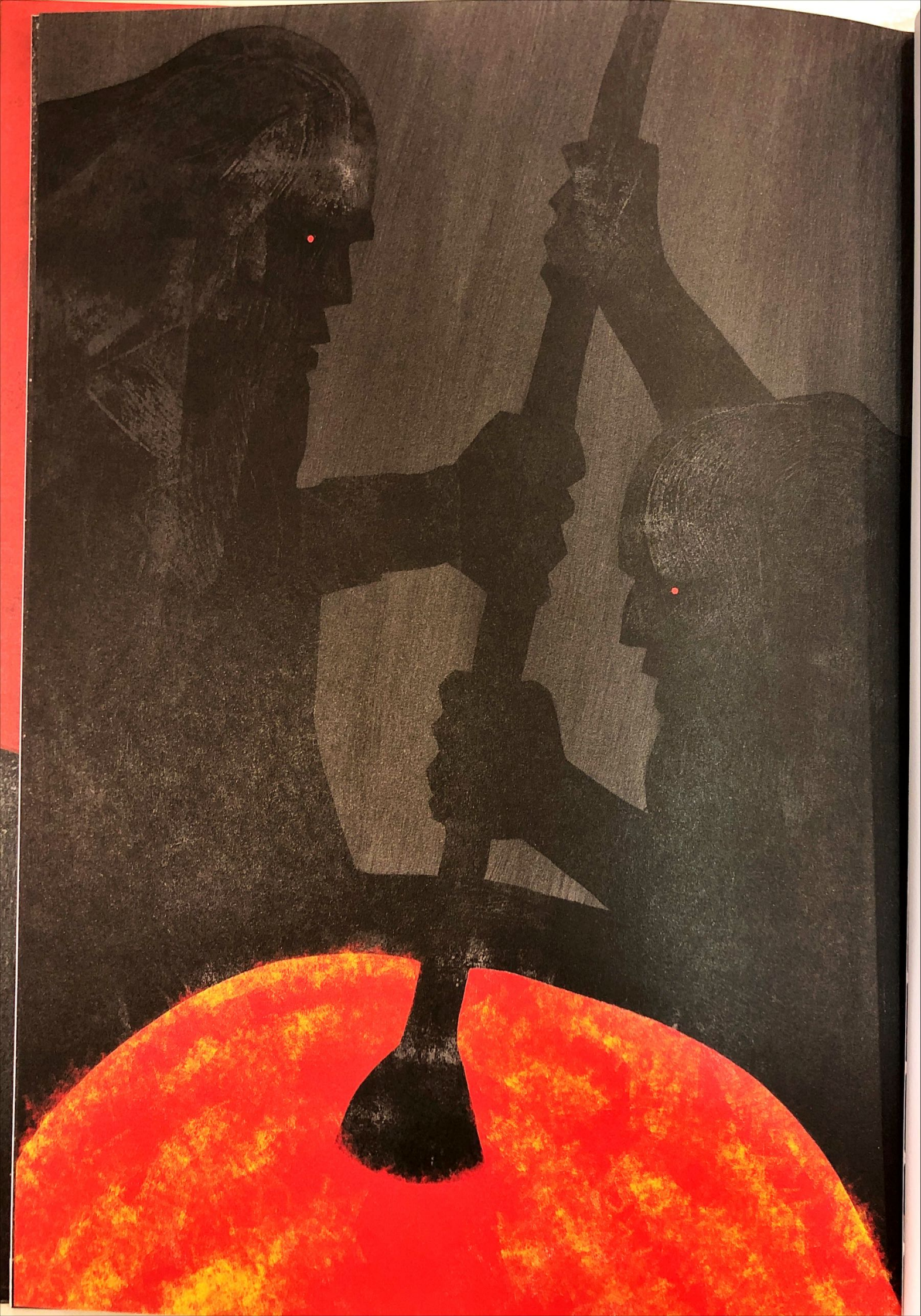
Ineens ging het graf open en daar was Halldor, gehuld in zijn witte lijkwade. Geruisloos kwam hij op me af en bleef vlak bij mij staan.

‘Aran,’ zei hij met zijn warme stem. ‘Ik weet waarom je hier bent. En ik weet hoe graag je een dichter wilt worden. Zoals ik je heb verteld, waren het de dwergen die de dichtersdrank brouwden – ze mengden het bloed van de magische Kwasir met honing. Maar de reuzen wisten het te bemachtigen, tot onze allevader Odin het weer van hen afpakte. En sinds die tijd staat Odin af en toe iemand toe een slokje te nemen en een dichter te worden. En dat niet alleen, hij

vindt het ook goed dat een dichter die dat graag wil, zijn gave deelt met een andere jonge man of vrouw.'

Halldor zweeg een moment.

'Als jij er klaar voor bent,' zei hij, 'draag ik graag mijn gave aan je over.'

De nachtlucht voelde koel aan, maar mijn wangen en voorhoofd gloeiden.

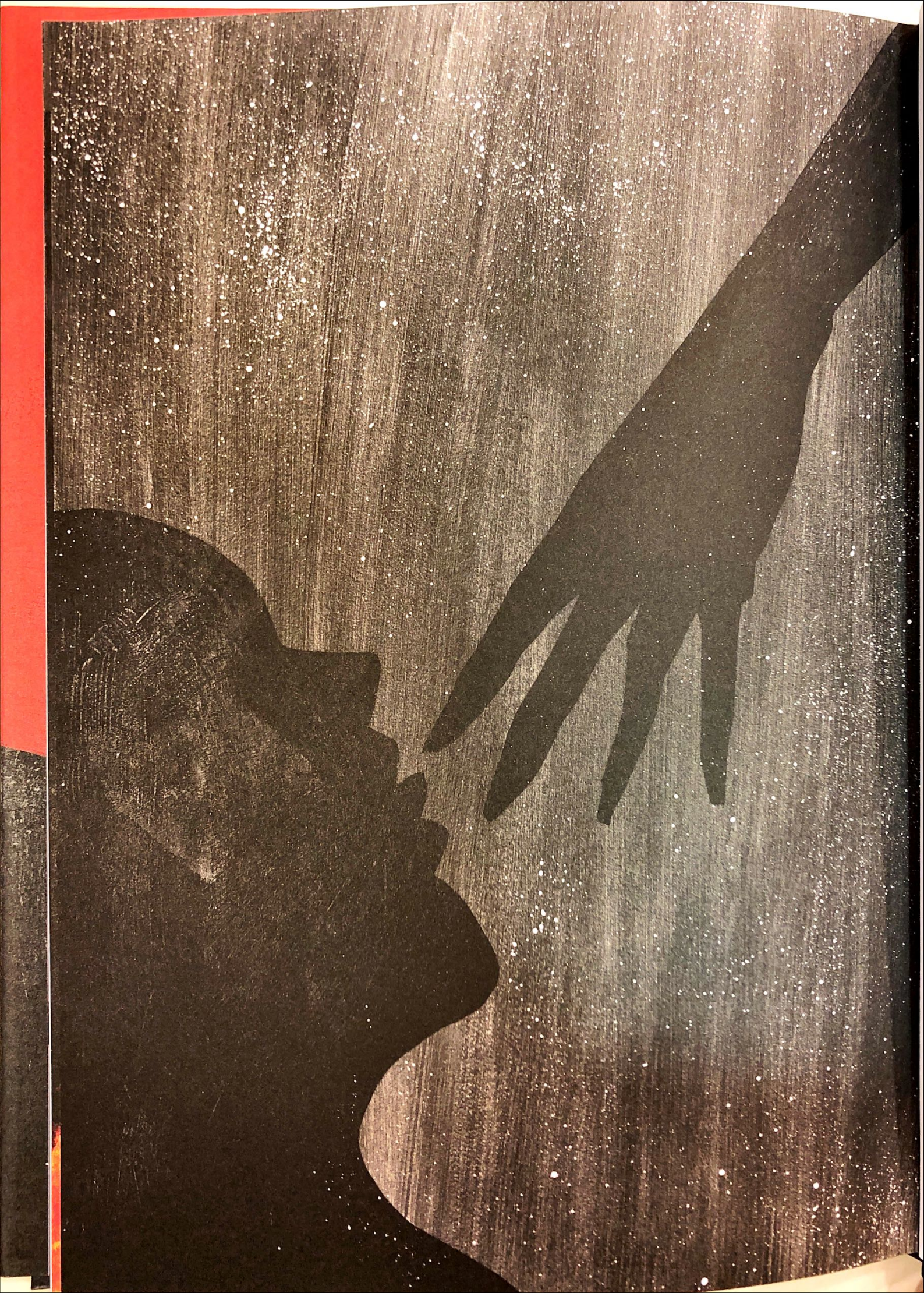
'Het is geen schande om het te proberen en te falen,' zei Halldor. 'Het niet durven proberen, dat wel. Een gemakkelijke roeping is het trouwens niet, er is ook niemand die dat beweert. Het vraagt veel van je en je zult vaak op de proef worden gesteld. Om alles te leren over lettergrepen en klemtonen, over rijm en halfrijm en alliteratie, dat is een uitdaging. Het is niet eenvoudig om dat onder de knie te krijgen. Maar het moeilijkst van alles is de woorden te vinden, de zuivere klanken waarmee je de doden looft en de levenden betovert – ja, dat is de grootste uitdaging van allemaal.'

Opnieuw viel Halldor stil. 'Het is ook geen schande om boer te zijn,' vervolgde hij. 'Of visser. Absoluut niet. Maar ik zie hoe rusteloos je bent. Hoe je hunkert, verlangt. Dus stel ik je op de proef, Aran. Ik zal je een vers voordragen, en dat moet je onthouden en mag je aan niemand vertellen, niet tot het jóúw tijd is om je gave te delen. Als je het morgenochtend bent vergeten, beschouw dit gesprek dan als een droom. Ga dan terug naar huis, naar je ouders en je zus, naar je boerderij. Maar als je je het nog steeds herinnert, dan heb je je keuze gemaakt. Dan moet je verder met leren en eren en betoveren, en zul je een dichter worden.'

Met zijn rechterwijsvinger raakte Halldor de punt van mijn tong aan, en ik proefde iets vols en zoets. Zo bracht hij zijn vers in mijn hoofd.

'Ik zal het onthouden,' zei ik.

De oude dichter rechtte zijn ledematen en keek omhoog naar Asgard. Toen draaide hij zich om en zag ik hoe hij, gekleed in zijn witte lijkwade, in zijn graf verdween.

Ik ging weer op mijn jas bij het graf liggen. Daar sliep ik tot de hemel kleurde en lichter werd.

Meteen toen ik mijn ogen opsloeg, lagen de eerste woorden van het gedicht op mijn honingzoete tong.

Geluidloos bewoog ik mijn mond, en toen schreeuwde ik het bijna uit:

*Dichter, pelgrim van het leven, Halldor,
een wever van woorden, dat was wat je was.*

En nu jij, Aran, leerjongen...

■ ■ ■

Maar zelfs vandaag, na zoveel jaren, kan ik het hele vers nog niet laten horen, aan niemand. Niet tot het mijn tijd wordt om deze goddelijke gave te delen met iemand die er klaar voor is.

Ben jij dat?

Is het jouw tong die ik zal raken met de nectar van de poëzie? Zal jij het zijn tegen wie ik zeg:

Dichter, pelgrim van het leven, Aran,
een wever van woorden, dat was wat je was.

En nu jij...
